

TMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18788

Tarih : 01.02.2026

10/4346

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de işsizlik, yalnızca iş arayanların sayısı ile sınırlı olmayan; üretim yapısını, bölgesel kalkınmayı, gelir dağılımını ve toplumsal refahı doğrudan etkileyen yapısal bir sorundur. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) son verileri, dar tanımlı işsizlik ile atıl işgücü oranı arasındaki farkın giderek büyüdüğünü ve milyonlarca yurttaşın güvenceli istihdama erişemediğini göstermektedir. İşsizliğin yapısal nedenlerinin ortaya konulması, mevcut istihdam politikalarının bütün yönleriyle değerlendirilmesi ve kalıcı çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla, Türkiye'de derinleşen istihdam krizinin, geniş tanımlı işsizliğin, bölgesel işsizlik eşitsizliklerinin ve güvencesiz çalışma biçimlerinin araştırılması için Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de işsizlik sorunu son yıllarda yalnızca ekonomik göstergelerle açıklanamayacak ölçüde derinleşmiş; üretim yapısını, gelir dağılımını, bölgesel kalkınmayı ve toplumsal refahı doğrudan etkileyen yapısal bir sorun hâline gelmiştir. Ekonomik büyüme dönemlerinde dahi istihdamın aynı ölçüde artmaması, güvencesiz ve düşük ücretli çalışma biçimlerinin yaygınlaşması, geniş tanımlı işsizliğin kalıcı biçimde yüksek seyretmesi ve çalışan yoksulluğunun derinleşmesi, mevcut istihdam politikalarının bütün yönleriyle yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan 2026 yılı Mayıs ayı Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı yüzde 8,2 olarak gerçekleşmiş, işsiz sayısı 2 milyon 883 bin kişiye yükselmiştir. Aynı dönemde istihdam edilenlerin sayısı 32 milyon 463 bin, işgücüne katılma oranı ise yüzde 52,8 olmuştur. Buna karşın zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerin birlikte değerlendirildiği atıl işgücü oranı yüzde 31'e yükselmiştir. Bu oran, çalışma çağındaki yaklaşık her üç kişiden birinin işsiz, eksik istihdam edilmiş ya da çalışmaya hazır olduğu hâlde yeterli ve güvenceli bir işe erişemediğini ortaya koymaktadır. Ayrıca genç işsizlik oranı yüzde 14,8, kadın işsizlik oranı ise yüzde 10,5 olarak gerçekleşmiş; kadınların işgücüne katılım oranı yalnızca yüzde 35, istihdam oranı ise yüzde 31,4 seviyesinde kalmıştır. Bu veriler, işsizliğin özellikle gençler ve kadınlar açısından daha ağır sonuçlar doğurduğunu açıkça göstermektedir.

Resmî işsizlik oranı tek başına emek piyasasının gerçek durumunu ortaya koymamaktadır. İş aramaktan vazgeçenler, eksik süreli çalışmak zorunda kalanlar ve daha fazla çalışmaya hazır olduğu hâlde uygun iş bulamayanlar dikkate alındığında, işsizliğin boyutunun çok daha ağır olduğu görülmektedir. Atıl işgücü oranının son aylarda yüzde 30'un üzerinde seyretmesi, istihdam piyasasındaki yapısal kırılmanın geçici değil kalıcı hâle geldiğine işaret etmektedir.

İşsizlik sorunu ülke genelinde eşit biçimde yaşanmamaktadır. Diyarbakır başta olmak üzere Güneydoğu Anadolu Bölgesi, uzun yıllardır düşük istihdam oranları, sınırlı sanayi yatırımları, üretim kapasitesinin yetersizliği, yüksek genç nüfus oranı ve tarımsal üretimde yaşanan yapısal sorunlar nedeniyle işsizlikten en fazla etkilenen bölgeler arasında yer almaktadır. Nitekim Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan 2024-2028 TRC2 Bölge Planı da Diyarbakır ve Şanlıurfa'da üretimin çeşitlendirilmesi, sanayinin güçlendirilmesi, kadınların ve gençlerin istihdama katılımının artırılması ile nitelikli işgücünün geliştirilmesini bölgenin temel öncelikleri arasında göstermektedir. Bu durum, bölgesel işsizliğin yalnızca ekonomik değil aynı zamanda yapısal bir kalkınma sorunu olduğunu ortaya koymaktadır.

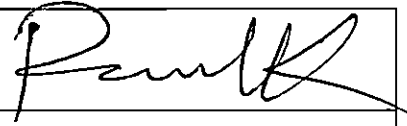
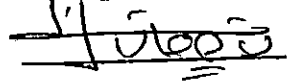
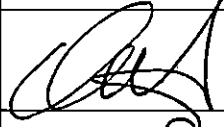
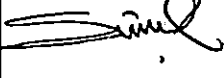
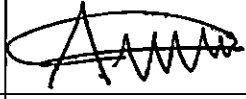
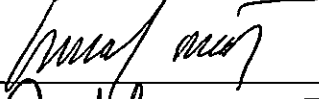
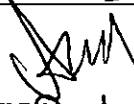
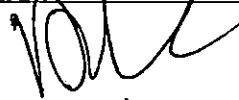
Öte yandan son dönemde özellikle tekstil ve hazır giyim sektöründe yaşanan daralma, emek yoğun sektörlerde ciddi istihdam kayıplarına yol açmaktadır. SGK verilerine dayanan sektör değerlendirmelerine göre son bir yılda tekstil ve hazır giyim sektöründe 100 bini aşkın istihdam kaybı yaşanmış; sendika temsilcileri ve sektör örgütleri ise üretimdeki daralma nedeniyle gerçek kaybın bunun da üzerinde olduğunu ifade etmiştir. Tekstil üretiminin yoğun olduğu Diyarbakır ve çevre illeri bu gelişmelerden doğrudan etkilenmekte; işsizlik, yoksulluk ve bölgesel ekonomik kırılma daha da derinleşmektedir.

Türkiye'nin de üyesi olduğu Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), "insana yakışır iş" yaklaşımı kapsamında istihdamın yalnızca niceliğini değil; adil ücret, sosyal güvenlik, güvenli çalışma koşulları, örgütlenme özgürlüğü ve temel çalışma haklarını da çalışma yaşamının vazgeçilmez unsurları arasında kabul etmektedir. Buna karşın Türkiye'de kayıt dışı istihdamın sürmesi, geçici ve güvencesiz çalışma biçimlerinin yaygınlaşması, sendikal örgütlenmenin önündeki engeller ve çalışan yoksulluğunun artması, çalışma yaşamındaki yapısal sorunların devam ettiğini göstermektedir.

İşsizlik yalnızca ekonomik bir gösterge değildir. Aynı zamanda gelir dağılımını, yoksullukla mücadeleyi, sosyal adaleti, bölgesel kalkınmayı ve toplumsal barışı doğrudan etkileyen temel bir kamusal sorundur. Uzun süreli işsizlik; yoksulluğu, borçluluğu ve sosyal dışlanmayı artırmakta, gençlerin eğitimden ve üretimden kopmasına, kadınların ekonomik yaşama katılımının sınırlandırılmasına ve zorunlu göçün hızlanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle istihdam politikalarının yalnızca işsiz sayısını azaltmayı hedeflemesi yeterli değildir. Üretimi güçlendiren, bölgesel eşitsizlikleri azaltan, gençlerin ve kadınların istihdama katılımını artıran, kayıt dışılığı azaltan, sendikal hakları güvence altına alan ve güvenceli, insana yakışır çalışma koşullarını esas alan bütüncül bir istihdam anlayışına ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu kapsamda; geniş tanımlı işsizliğin nedenlerinin, bölgesel işsizlik farklılıklarının, genç ve kadın işsizliğinin yapısal sebeplerinin, kayıt dışı ve güvencesiz çalışmanın boyutlarının, üretim ve yatırım politikalarının istihdama etkilerinin, tekstil ve sanayi başta olmak üzere emek yoğun sektörlerde yaşanan istihdam kayıplarının, kamu istihdam politikalarının etkinliğinin, bölgesel kalkınma politikalarının sonuçlarının ve çalışma yaşamında güvenceli istihdamı yaygınlaştıracak politika seçeneklerinin bütün yönleriyle araştırılması; ilgili kamu kurumlarının, sendikaların, meslek örgütlerinin, üniversitelerin, işçi ve işveren örgütlerinin ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin alınarak uygulanabilir çözüm önerilerinin ortaya konulması büyük önem taşımaktadır.

Bu nedenlerle; Türkiye'de derinleşen istihdam krizinin bütün boyutlarıyla incelenmesi, işsizliğin yapısal nedenlerinin ortaya konulması, bölgesel eşitsizliklerin giderilmesine yönelik politikaların geliştirilmesi ve üretim odaklı, güvenceli, insana yakışır çalışma koşullarını esas alan sürdürülebilir istihdam politikalarının oluşturulmasına katkı sunacak önerilerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılması gerekli görülmektedir.

1	PERİHAN KOCA DOĞAN	MERSİN	
3	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	